

A.S. PUȘKIN

EVGHENI ONEGHIN

Roman în versuri

Traducere în limba română
de George LESNEA

SUMAR

Capitolul întâi	7
Capitolul al doilea	37
Capitolul al treilea	59
Capitolul al patrulea	83
Capitolul al cincilea	105
Capitolul al șaselea	127
Capitolul al șaptelea	149
Capitolul al optulea	177
Adnotări la <i>Evgheeni Oneghin</i>	205
Fragmente	
din „Călătoriile lui Oneghin”	211
Note	227

CAPITOLUL ÎNTÂI

*Te grăbește să trăiești,
te zorește să simțești.*

Cneazul Viazemski

I

„Un unchi am plin de cuviință;
De când se-mbolnăvise greu,
Ceru ca și în suferință
Să fie respectat mereu;
Cu pilda sa pe alții-nvață...
Dar, doamne, asta-i oare viață,
Zi-noapte, pe-un bolnav să-mpaci,
Un pas din casă să nu faci!
Ce lucru crud – cu griji atente,
Pe-un muribund să-l tot distrezi,
Mereu vreo pernă să-i așezi,
Mâhnit să-i dai medicamente
Și-n sinea ta să spui, oftând:
Lua-te-ar dracul mai curând!”

II

Aşa, zburând, în diligenţă,
Un tânăr zvăpăiat gândea,
Ce din înaltă providenţă
Întregul neam şi-l moştenea.
Amici ai lui Ruslan, Ludmillei!
Îngăduiţi, pe albul filei
S-aduc din viaţă un ecou
Despre-al romanului erou:
Amicul meu Oneghin, iată,
Pe ţărmlul Nevei s-a născut,
Pe unde poate-ai petrecut,
Iubite cititor, vreodată,
Şi eu ades m-am desfătat...
Dar azi cu Nordul sunt certat.¹

III

Slujbaş zelos, al său părinte
Din datorii trăia senin,
Trei baluri da pe an,-nainte
De scăpătate şi declin.
Pe-Oneghin soarta-l ocrotise:
Întâi *Madame* îl dădăcise;
Era poznaş, însă isteţ;
Apoi *Monsieur* veni la preţ:
Monsieur l'Abbé, franţuz cu şcoală,
Nu-l obosea pe băieţel
Şi-n joacă-l învăţa pe el.
Nu-l plictisea cu vreo morală
Şi-l dojenea blajin şi-arar,
Prin parc plimbându-l pe ştrengar.

IV

Când furtunoasa tinerețe
Trezi-n Evgheni noi porunci,
Stârnind nădejdi, iscând tristețe,
Monsieur fu izgonit atunci.
Oneghin liber – ce plăcere!
Se tunse-așa cum moda cere,
E-un *dandy*² londonez la strai,
În fine vede-al lumii rai.
Știa franceza foarte bine,
Vorbea perfect, scria la fel,
Dansa mazurca ușurel,
Știa distins să se încline:
Ce vreți mai mult? Toți spun – și-i drept,
Că-i om plăcut, ba chiar deștept.

V

Cultură – fiecare strâns-a,
Așa și-așa, nu prea de soi;
Și, slavă domnului, cu dânsa
Nu-i greu să strălucești la noi.
Oneghin, după glasuri multe
(De-arbitri aspri-ai lumii culte)
Era pedant, dar evident
C-avea un minunat talent:
Cu ușurință despre toate
Vorbea în chip fermecător,
Tăceri de-atoateștiutor
Păstra-n discuții însemnate;
Uimea femeile pe loc
Cu-al epigramei sale foc.

II

Aşa, zburând, în diligență,
Un tânăr zvăpăiat gândea,
Ce din înaltă providență
Întregul neam și-l moștenea.
Amici ai lui Ruslan, Ludmillei!
Îngăduiți, pe albul filei
S-aduc din viață un ecou
Despre-al romanului erou:
Amicul meu Oneghin, iată,
Pe țărmul Nevei s-a născut,
Pe unde poate-ai petrecut,
Iubite cititor, vreodată,
Și eu ades m-am desfătat...
Dar azi cu Nordul sunt certat.¹

III

Slujbaş zelos, al său părinte
Din datorii trăia senin,
Trei baluri da pe an,-nainte
De scăpătate și declin.
Pe-Oneghin soarta-l ocrotise:
Întâi *Madame* îl dădăcise;
Era poznaș, însă isteț;
Apoi *Monsieur* veni la preț:
Monsieur l'Abbé, franțuz cu școală,
Nu-l obosea pe băiețel
Și-n joacă-l învăța pe el.
Nu-l plictisea cu vreo morală
Și-l dojenea blajin și-arar,
Prin parc plimbându-l pe ștregar.

IV

Când furtunoasa tinerețe
Trezi-n Evgheni noi porunci,
Stârnind nădejdi, iscând tristețe,
Monsieur fu izgonit atunci.
Oneghin liber – ce plăcere!
Se tunse-așa cum moda cere,
E-un *dandy*² londonez la strai,
În fine vede-al lumii rai.
Știa franceza foarte bine,
Vorbea perfect, scria la fel,
Dansa mazurca ușurel,
Știa distins să se încline:
Ce vreți mai mult? Toți spun – și-i drept,
Că-i om plăcut, ba chiar deștept.

V

Cultură – fiecare strâns-a,
Așa și-așa, nu prea de soi;
Și, slavă domnului, cu dânsa
Nu-i greu să strălucești la noi.
Oneghin, după glasuri multe
(De-arbitri aspri-ai lumii culte)
Era pedant, dar evident
C-avea un minunat talent:
Cu ușurință despre toate
Vorbea în chip fermecător,
Tăceri de-atoateștiutor
Păstra-n discuții însemnate;
Uimea femeile pe loc
Cu-al epigramei sale foc.

VI

Latina-i astăzi sub rugină,
Dar răscolind al minții vraf,
Găsea îndeajuns latină
Să descifreze-un epigraf.
Vorbea de Juvenal, agale,
Sfârșea scrisorile c-un *vale*,
Din Eneida, el abia
Un vers sau două-și amintea.
Și n-avea chef să scurme fleacuri
În colbul vremii. Nu da preț
Pe-al lumii-ntregi letopiset;
Dar anecdotele din veacuri,
El, de la Romulus la noi,
Le cunoștea și vechi și noi.

VII

Lipsit de pasiuni înalte,
Zadarnic ne-am zbatut din greu,
Să poată înțelege,-ncalte,
Ce este-un iamb sau un troheu.
Homer sau Theocrit? Nimicuri!
Din Adam Smith citea prin picuri,
Era economist profund,
Dădea soluții – ce s-ascund? –
Cum statu-ar crește-n bună stare,
Din ce există mai ales,
Cum fără aur e-n progres
Dacă *materii prime* are.
Dar tatăl său, la minte-ncet,
Punea pământul amanet.

VIII

Chiar tot ce cunoștea Evgheni
N-am timp să-nșir. Însă-n ce el
A fost un geniu între genii,
În ce-a fost plin de-avânt și zel,
Din tineri ani ce-a fost să-i fie
Osândă, chin și bucurie,
Ce ziua-i ocupa complet,
Ce lenea i-a hrănit perfect,
Fusese a iubirii artă
Ce-Ovidiu o slăvi în cânt
Și pentru care el s-a frânt
În greu surghiun, bătut de soartă,
Prin stepele Moldovei reci,
De Roma despărțit pe veci.

IX

.....
.....
.....
.....

X

De timpuriu a fost făţarnic,
Spera în taină: când gelos,
Când credincios şi când fugarnic,
Când plin de dor, când neguros.
Ascultător sau mândru tare,
Atent ori plin de nepăsare,
Ce melancolic şi tăcut,
Ce grai de flăcări străbătut,
Ce degajat răvaşe scrie!
Ce pătimaş iubea, trăia,
De el să uite cum ştia!
În ochi ce foc, ce duioşie,
Când ruşinos, când prea posac,
Vărsa şi lacrimi – după plac!

XI

Ce nou oricând ştia să fie,
Candoarea o uimea glumind,
Înspăimânta pornirea-i vie,
Stârnea plăcere linguşind.
Prindea duioasa clipă-a vieţii,
Naivitatea tinereţii
O biruia cu-a minţii vreri.
Ştia s-aştepte mângâieri,
Prin rugă să ia mărturisirea,
Să prindă-al inimii fior,
Să stea la pândă, fără zor,
Apoi, când dobândea-ntâlnirea,
Ferit de ochi, numai cu ea,
În tihnă lecţii îi dădea.

XII

De timpuriu printre cochete
Stârnea nelinişti şi văpăi!
Iar când voia, cu-aprinsă sete,
Să-i piarză pe rivalii săi,
Lovea cu cruntă ironie
Şi-n mreji prindea cu măiestrie!
Dar voi, bărbaţi blajini, de fel
Nu v-aţi înstrăinat de el.
Un soţ viclean îl mângâiase,
Discipol vechiului Faublas;
Şi-un moş cu bănuieli rămas
Şi cel cu coarne maiestoase,
De sine veşnic mulţumit,
De soaţă şi de prânz tihnit.

XIII, XIV

.....
.....
.....
.....

XV

Ades, el încă doarme-n lege,
Când i s-aduc scrisori la pat.
Ce-i? Invitații? Se-nțelege!
La trei serate e chemat.
Un bal... pentru copii serbare...
Ștregarul unde o să-mi zboare?
Va merge – i-e perfect egal –
Și la serbare și la bal.
Acum în strai de dimineață,
Cu *bolivar*-ul³ pus pe cap,
Spre bulevard pornește-n trap.
Acolo slobod se răsfată,
Pân' ce *bréguet*-ul lui cel bun,
I-anunță ora de dejun.

XVI

E noapte: sania-l răpește.
„He-ep, he-ep!” răcnește-un vizitiu;
Pe gulerul de biber crește
Sclipind, omătul argintiu.
Către *Talon*⁴, gonind, se-ndreaptă,
Unde Kaverin îl așteaptă.
El intră: dopurile sar
Și vinul fierbe în pahar.
În fața-i un *roast-beef* în sânge
Și trufe, tot ce-i culinar
Mai fin în Franța și mai rar,
Pateu de Strassburg ce se frânge,
Brânzeturi de Limburg, și-n vas
Stă auriul ananas.

XVII

Dar setea cupe noi dorește,
Vrea să stropească-un gras cotlet,
Bréguet-ul însă îl vestește
C-a început un nou balet.
În teatru legi ne-ndurătoare
Dictând, ca cetățean de-onoare,
Al divelor adorator,
Oneghin se repede-n zbor
Spre teatrul unde-și află vatra;
Aici e liber cine vrea
S-aplaude un *entrechat*.
Blamând pe Phedra, Cleopatra,
Sau pe Moïna rechemând
(Ca să-l audă toți strigând).

XVIII

Ce magic loc! Aici-nainte,
Fonvizin, străluci din plin
Ca frate-al libertății sfinte –
Și-ndemânaticul Kneajnin;
Aici poporul preamărise
Pe Ozerov, ce împărțise
Semionovei, din faima-i, și
Aici Katenin re'nnoi
Tot geniul lui Corneille, ca lava;
Și biciuise Șahovskoi
Cu-al comediilor șuvoi;
Aici Didelot știu ce-i slava;
Și-aici între culise, hei,
Zburară tineri, anii mei.